

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2005, sp. zn. 29 Odo 47/2005

Číslo:

Právní věta:

Soud:

Datum rozhodnutí: 01.01.1970

Spisová značka:

Číslo rozhodnutí:

Číslo sešitu:

Typ rozhodnutí:

Hesla: Nástupnictví procesní, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 107a

Druh:

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 64

Nastane-li v průběhu řízení opakovaně právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dosavadní žalobce navrhnout, aby do řízení na místo dosavadního účastníka vstoupil poslední z nabyvatelů práva nebo povinnosti, o něž v řízení jde (§ 107a o. s. ř.).

Jestliže soud podle § 107a odst. 2 o. s. ř. usnesením vyhoví návrhu na vstup nového účastníka do řízení na místo dosavadního účastníka, stává se osoba, jejíž vstup do řízení je takto navržen, účastníkem řízení až právní mocí takového usnesení.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2005, sp. zn. [29 Odo 47/2005](#))

Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 24. 6. 2004 změnil usnesení ze dne 25. 9. 2003, jímž Městský soud v Praze zamítl návrh žalobkyně, aby na její místo do řízení vstoupila IGH, a. s. v likvidaci (dále též jen „první společnost“), a návrh IPGH, a. s. v likvidaci, aby na její místo do řízení vstoupila EAM (dále též jen „druhá společnost“), tak, že „v řízení bude pokračovat“ s druhou společností „na místo dosavadní žalobkyně“.

V odůvodnění usnesení odvolací soud zejména uvedl, že z listin založených ve spise, ze skutečností známých soudu z obchodního rejstříku, jakož i z listin předložených v rámci odvolacího řízení vyplývají právní skutečnosti, s nimiž (obecně vzato) právní předpisy spojují převod nebo přechod práva, o které ve sporu jde (viz „Smlouva o odkoupení pohledávek“ ze dne 30. 11. 1998 včetně dodatku ze dne 10. 6. 1999 uzavřená mezi I. bankou, akciovou společností, a SHL, smlouva o postoupení pohledávky ze dne 10. 6. 1999 uzavřená mezi SHL a NIPB, a. s. (následně přejmenovanou na IAA, a. s.), smlouva o prodeji podniku ze dne 27. 12. 1999 uzavřená mezi IAA, a.

s., a IPGH, a. s. v likvidaci, smlouva o postoupení pohledávky ze dne 11. 2. 2003 uzavřená mezi IPGH, a. s. v likvidaci, a EAM, smlouva o prodeji podniku ze dne 19. 6. 2000 uzavřená mezi I. bankou, akciovou společností, a Č. bankou, a. s.). Současně dovodil, že první i druhá společnost „projevily“ souhlas se vstupem do řízení na straně žalobkyně (srov. podání ze dne 7. 1. 2003 a 5. 3. 2003).

Byť soud prvního stupně při rozhodování „o procesním nástupnictví při singulární sukcesi“ správně vycházel z ustanovení § 107a o. s. ř., podle přesvědčení odvolacího soudu toto ustanovení nesprávně „aplikoval“, když uzavřel, že „opakovaně“ lze navrhnout vstup „dalšího“ nabyvatele práva do řízení teprve po právní moci usnesení „o procesním nástupnictví při singulární sukcesi“. Přitom akcentoval, že v případech, kdy dochází k několikeré sukcesi (např. opakovaným postoupením pohledávky), nemusí být rozhodnuto o každé sukcesi zvlášť a postačí rozhodnout o procesním nástupnictví posledního nabyvatele pohledávky.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, odkazujíc co do jeho přípustnosti na ustanovení § 239 odst. 2 písm. b) o. s. ř. a co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím zpochybňuje správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

Dovolatelka zejména namítá, že odvolatelky (rozuměj žalobkyně a první a druhá společnost) nemohly v odvolacím řízení předkládat další důkazy a odůvodňovat jimi odvolání, přičemž zastává názor, podle něhož žalobkyně neprokázala, že po zahájení řízení nastaly „postupně za sebou“ skutečnosti, s nimiž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva, jež je předmětem sporu.

Poukazujíc na nedostatek „aktivní legitimace“ Č. banky, a. s., dovolatelka považuje za nesprávný závěr odvolacího soudu ohledně rozhodování o „postupné singulární sukcesi“ a současně zdůrazňuje, že teprve okamžikem právní moci usnesení podle § 107a o. s. ř. může nabyvatel práva navrhnout „vstup dalšího nabyvatele“ do řízení.

Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. b) o. s. ř. a je i důvodné, proto Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudu druhého stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud, jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem a jeho obsahovým vymezením (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), přezkoumal především správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 107a o. s. ř., má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107 (odstavec 1). Soud návrhu usnesením vyhoví, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v odstavci 1, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce; souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje. Právní účinky spojené s podáním žaloby zůstávají zachovány (odstavec 2).

Z výše citovaného ustanovení je nepochybné, že návrh na vstup do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o. s. ř.) je oprávněn učinit pouze žalobce (jako účastník řízení). Přitom není vyloučeno, aby v případě, kdy v průběhu řízení dojde postupně k vícenásobné sukcesi, dosavadní žalobce navrhl, aby do řízení vstoupil poslední z nepřetržité řady nabyvatelů práva (povinnosti), o něž v řízení jde. Osoba, jejíž vstup do řízení je navržen, se pak stává účastníkem řízení až právní mocí usnesení, kterým soud návrhu podle § 107a o. s. ř. vyhověl (a k témuž datu přestává být účastníkem řízení ten, na jehož místo nový účastník vstoupil). Do té doby zůstává účastníkem řízení ten, kdo jím byl v době vydání usnesení podle § 107a o. s. ř. (k tomu srov. např. *mutatis mutandis*

důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 2004, sp. zn. 32 Odo 877/2003, uveřejněného v časopise Soudní judikatura č. 2, ročník 2004, pod číslem 25).

V projednávané věci je z obsahu spisu zřejmé, že Č. banka, a. s., navrhla, aby do řízení na její místo vstoupila první společnost, podáním ze dne 2. 1. 2003, doručeným soudu prvního stupně 8. 1. 2003, a že první společnost podala návrh na vstup druhé společnosti do řízení podáním došlým soudu prvního stupně 27. 3. 2003, tj. dříve než soud prvního stupně o procesním nástupnictví k návrhu Č. banky, a. s., rozhodl. V době, kdy učinila návrh podle § 107a o. s. ř., tak první společnost nebyla účastnicí řízení (ani se jí v dalším průběhu řízení nestala), v důsledku čehož nemohl soud jejímu návrhu na vstup druhé společnosti do řízení vyhovět.

Protože právní posouzení věci odvolacím soudem není ve výkladu ustanovení § 107a o. s. ř. správné a je tak naplněn dovolatelkou uplatněný dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., Nejvyšší soud, aniž se výslovně zabýval dalšími dovolacími námitkami, rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, a odst. 3, věta první, o. s. ř.).

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243d odst. 1, část věty první za středníkem, o. s. ř.).

V další fázi řízení odvolací soud neopomene posoudit – vzhledem k tomu, že žalobu podala I. banka, a. s., přičemž soud prvního stupně počínaje jednáním dne 11. 10. 2001 jednal jako s žalobkyní s Č. bankou, a. s. – zda na straně žalobkyně skutečně došlo k singulární sukcesi a k jejímu uplatnění do 31. 12. 2000 (v takovém případě by ke změně v osobě účastníka řízení /výše zmíněné žalobkyně/ došlo, aniž by o ní soud rozhodoval – viz právní úprava procesního nástupnictví podle občanského soudního řádu ve znění účinném do uvedeného data a v rozhodovací praxi např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 1120/2004, a v něm obsažené odkazy na judikatorní závěry Ústavního a Nejvyššího soudu), když v případě opačném bude nezbytné otázku procesního nástupnictví po původní žalobkyni řešit podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001.